

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen EU:ssa hyväksytyjen, vuosiin 2020-2050 ulottuvien ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät laajoja toiminnallisia ja myös toimintatapoihin puuttuvia muutoksia. Suomi vaikuttaa EU:n osana riittävän sitovan ja vaikuttavan kansainvälisen ilmastopimuksen aikaansaamiseksi ja toimeenpanemiseksi. Tiukoilla ilmastotavoitteilla luodaan uudenlaista kysyntää ja kasvun mahdollisuuksia teknologisille ja muille innovaatioille ja osaamiselle.

Suurissa kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, asuntojen riittämätön tarjonta nostaa vuokra- ja hintatason korkeaksi. Keskusten asuntokysyntä kasvaa edelleen nopeasti myös jatkossa työpaikkojen keskittyessä voimakkaasti näille seuduille. Kohtuullisilla asumiskustannuksilla on keskeinen merkitys elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Valtion sekä kasvukeskusten kaupunkien ja kuntien yhteistyöllä lisätään asuntotonttien ja asuntojen tarjontaa. Valtion tukea suunnataan pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseen ja heikoimpien ryhmien asuntotilanteen parantamiseen. Ikääntyneiden asumisojia parannetaan ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman toimenpiteillä.

Kansallisessa ilmasto- ja energiapolitiikassa on tavoitteena muun muassa eheyttää yhdyskuntarakennetta, vähentää rakennuksista ja asumisesta aiheutuvaa energian käyttöä ja päästöjä sekä lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä. Kaupunkiseutujen rakenteen eheytymistä edistetään yhteen sovittamalla maankäyttöä, asumista, palveluja ja liikennettä huomioiden samalla elinympäristön laatu, sosiaaliset vaikutukset ja kustannustehokkuus.

Rakennusten tehostetulla energian käytöllä, uusiutuvan energian käyttöön otolla ja energiatehokkaalla rakentamisella tavoitellaan mittavia energiasäästöjä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Rakennusten energiamääräyksiä uusittaessa lähes nollaenergiarakentamisen sisällön määrittäminen ja vaikutusten arviointi edellyttävät laaja-alaista yhteistyötä ja valmistelua.

Laadukkaan elinympäristön tuottamiseen tarvitaan päteviä suunnittelijoita ja ammattitaitoista rakennustyön toteutusta. Rakenteellinen turvallisuus varmistetaan viranomaisten, rakennusalan toimijoiden ja käyttäjien yhteistyöllä. Rakennusten käyttöturvallisuus ja esteettömyys korostuvat väestön ikääntyminen. Kosteus- ja hometalkoissa otetaan käyttöön uusia toimintamalleja kosteusvaurioiden vähentämiseksi.

Vaarallisten kemikaalien kulkeutumisen ja ympäristökuormituksen vähentäminen edellyttävät valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Itämeren sekä sisä- ja pohjavesien tilaan vaikuttaa toiminta valuma-alueilla ja merillä. Meriliikenteen ja erityisesti öljykuljetusten määrän voimakas kasvu Suomenlahdella lisää alusöljy- ja kemikaalionnettomuuksien torjuntavalmiuden tarvetta.

Luonnon monimuotoisuuden, vesiensuojelun ja luonnonvarojen kestävä käytön huomioonottamiseen päätöksenteossa tarvitaan hallinnon ja sidosryhmien yhteistyötä ja eri toimijoiden osallistamista. Vesien ja Itämeren hyvä tila edellyttää rehevöitymisen ja haitallisista aineista johtuvien riskien vähentämistä sekä vesiluonnon monimuotoisuuden suojelua kansainvälisten sopimusten ja EU:n tavoitteiden mukaisesti. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pyritään pysäyttämään vuoteen 2020 mennessä muun muassa turvaamalla ekosysteemejä, lajeja ja perinnöllistä monimuotoisuutta, vähentämällä luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita ja tukemalla luonnonvarojen kestävä käyttöä.

Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen rajallisuus muuttavat tuotanto- ja kulutusrakenteita. Lähtökohdana on luonnonvarojen hyödyntäminen materiaali- ja energiatehokkaasti ja pyrkimys materiaalien suljettuun kiertoon, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja. Tarvitaan rakenteellisia muutoksia, ohjauskeinoja sekä kokeiluja, joilla edistetään vihreää taloutta.

Kansallinen kestävä kehityksen yhteiskuntasitoutumus asettaa pitkän aikavälin (2050) kestävä kehityksen tavoitteet sekä kannustaa eri hallinnonaloja ja hallinnon ulkopuolisia toimijatahoja sitoutumaan toimeenpanoon.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin muun muassa rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Hallinnonalan omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Ympäristöministeriö asettaa seuraavat tavoitteet toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

Vähähiilinen ja energiatehokas Suomi

- Suomen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät.
- Rakentamisen ja alueidenkäytön ratkaisut tukevat vähähiilisyyttä ja energiatehokkuutta.

Luonnonvarojen kestävä käyttö ja toimivat kierrätysmarkkinat

- Vihreä kasvu etenee.
- Kierrätys lisääntyy.

Hyvä ympäristön tila

- Veden ja ilman laatu paranee.
- Rakennetun ympäristön kehitys parantaa ihmisen hyvinvointia.

Monimuotoinen luonto ja toimivat ekosysteemipalvelut

- Luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemipalveluiden toimivuus turvataan
- Hyvinvointia ja kilpailukykyä tukevat asumisolot*
- Asuntotarjonta kasvukeskuksissa kasvaa ja asuminen kohtuuhintaistuu.
- Kaupunkiseutujen, etenkin metropolialueen kilpailukyky vahvistuu.

Tuottavuuden parantaminen

Julkisen sektorin tuottavuuden lisääminen on osa hallituksen talouspoliittista strategiaa. Valtionhallinnon vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman toimeenpanolla pyritään säilyttämään toiminnan vaikuttavuus ja palvelukyky voimavarojen vähenemisestä huolimatta.

Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden paranemiselle asetettu uusi vuotuinen 0,5 %:n tavoite, joka toteutetaan vähentämällä toimintamenoja vastaavasti.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2014	2015
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
35.10.20	<i>Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)</i>		
	— sopimusvaltuus	4	-
35.10.61	<i>Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— sopimusvaltuus	4,5	-
35.10.63	<i>Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämisvaltuus	10	10

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2013—2015

		v. 2014	Muutos 2014—2015		
		varsinainen	v. 2015	2014—2015	
		talousarvio	esitys	1000 €	%
		1000 €	1000 €		
	v. 2013				
	tilinpäätös				
	1000 €				

	v. 2013 tilinpäätös 1000 €	v. 2014 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2015 esitys 1000 €	Muutos 2014—2015	
				1000 €	%
01. Ympäristöhallinnon toimintamenot	77 091	78 913	76 303	-2 610	-3
01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 293	37 008	37 225	217	1
04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 142	30 655	29 872	-783	-3
21. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 886	1 490	111	-1 379	-93
29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	7 650	7 600	7 095	-505	-7
65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 120	2 160	2 000	-160	-7
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	133 450	142 451	122 498	-19 953	-14
20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	4 970	5 200	5 700	500	10
21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 440	2 840	2 440	-400	-14
22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	14 460	17 160	12 660	-4 500	-26
52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	32 484	29 555	33 936	4 381	15
60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	3 000	3 000	3 000	—	0
61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	14 942	12 342	9 042	-3 300	-27
63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	53 830	53 530	48 830	-4 700	-9
64. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	4 500	3 000	3 000	—	0
65. Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	1 000	1 000	1 000	—	0
66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	1 324	1 324	1 440	116	9

	v. 2013 tilinpäätös 1000 €	v. 2014 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2015 esitys 1000 €	Muutos 2014—2015	
				1000 €	%
70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)	500	13 500	1 450	-12 050	-89
20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	58 692	49 869	6 350	-43 519	-87
01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 842	5 019	5 000	-19	0
(37.) Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	2 000	500	—	-500	-100
(55.) Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	50 500	43 000	—	-43 000	-100
60. Siirto valtion asuntorahastoon	0	0	—	—	0
64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 350	1 350	1 350	—	0
Yhteensä	269 233	271 233	205 151	-66 082	-24

Henkilöstön kokonaismäärä 997 1003 990

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Selvitysosa: Ympäristöhallinto rakentaa kestävästä elinympäristöstä ja vihreän kasvua. Tavoitteena on parempi ympäristö tuleville sukupolville. Ympäristöstä, ympäristön tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä tuotetaan tietoa, arvioidaan vaihtoehtoisia kehityssuuntia ja kehitetään ratkaisuja kestävästä kehityksestä ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toimintaa ja voimavaroja suunnataan strategisten linjausten mukaisesti vastaamaan toimintaympäristön tarpeita. Säästöjen ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia kehitetään.

Ympäristöhallinnon henkilöstövoimavaroja johdetaan ja osaamista kehitetään suunnitelmallisesti tavoitteena säilyttää ympäristöhallinnon palvelukyky ja turvata henkilöstön motivaatio ja kehittymismahdollisuudet.

Ministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen tavoitteet ja voimavarat esitetään tässä luvussa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintatavoitteet ja voimavarat on budjetoitu lukuun 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen ja Metsähallituksen luontopalvelujen lukuun 35.10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu.

Ympäristöministeriö osallistuu valtion aluehallinnon strategiseen ohjaukseen yhteistyössä sitä ohjaavien muiden ministeriöiden kanssa sekä huolehtii virastojen ympäristötehtävien toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen ympäristölupatehtävien tulostavoitteet ja toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.40.01.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.01.02. Ympäristöministeriö asettaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat alustavat tulostavoitteet tukemaan pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan vaikuttavuustavoitteita:

Vähähiilinen ja energiatehokas Suomi

- Osallistutaan valtioneuvoston ilmasto- ja energiapoliittisessa selonteossa edellytetyjen alueellisten toimenpidestrategioiden valmisteluun ja toimeenpanoon sekä ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian mukaisiin alueellisiin toimiin.
- Tuulivoimarakentamista ohjataan ympäristön, kansalaisten ja kokonaistaloudellisuuden kannalta optimaalisille paikoille.

Luonnonvarojen kestävä käyttö ja toimivat kierrätysmarkkinat

- Kehitetään alueen jätehuoltoa alueellisen jätesuunnitelman mukaisesti. Tehostetaan toimia jätealan uudistuneen lainsäädännön toimeenpanossa ja sen tavoitteiden toteuttamisessa.

Hyvä ympäristön tila

- Huolehditaan uuden ympäristösuojelulain toimeenpanosta ja tehostetaan vesilain, jätelain, kemikaalilain ja nitraattiasetuksen toimeenpanon valvontaa ja raportointia. Tuetaan aluehallintovirastoja lupa-asioiden käsittelyssä sekä osallistutaan ympäristölupamääräysten perustana olevien parhaan käyttökelpoisen tekniikan velvoitteiden valmisteluun. Tehdään riskinarvioinnin perusteella valvontatarkastuksia, joista valvontasuunnitelmien mukaisten määräaikaistarkastusten osuus on vähintään puolet.
- Edistetään valtion tuella vesistöjen ja pilaantuneiden alueiden kunnostuksia, käynnissä olevia siirtoviemärihankkeita sekä muita ympäristönsuojeluhankkeita. Laaditaan kansallinen pilaantuneiden alueiden kunnostusstrategia.
- Tehostetaan ympäristövahinkojen torjunnan alueellista ja valtakunnallista suunnittelua ja koordinoitua.
- Valmistellaan ehdotukset vesienhoitosuunnitelmiksi vuoteen 2021 sovittaen ne yhteen merenhoitosuunnitelman ja tulvariskien hallintasuunnitelmien kanssa. Vuoteen 2015 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien toteutusta jatketaan.
- Lisätään tietoa pohjavesiin kohdistuvista riskeistä ja aloitetaan pohjavesialueiden määrittäminen ja luokittelu. Toimeenpannaan merenhoitosuunnitelman seurantaohjelmaa, osallistutaan merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman laadintaan ja edistetään ravinteiden kierrätystä. Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman maastokartoitukset ohjelmakaudelta 2004–2015 saatetaan loppuun.
- Vaikutuksiltaan merkittäviä yleis- ja asemakaavoja ohjataan yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi, liikennetarpeen vähentämiseksi sekä palvelurakenteen kehittämiseksi. Parannetaan kaupunkiseutukokonaisuuksien suunnittelua ja hillitään kaupunkiseuduilla taajamien lievealueiden haja-rakentamista.
- Huomioidaan turvallisuus, terveys ja kulttuuriympäristö elinympäristön ja rakentamisen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä sekä ihmisten hyvinvoinnin sekä alueen vetovoiman kehittämisessä.
- Parannetaan viherrakenteen ja -ympäristön laatua sekä elinympäristön viihtyisyyttä maankäytön suunnittelussa ja täydennysrakentamisen ohjauksessa.

Monimuotoinen luonto ja toimivat ekosysteemipalvelut

- Vaikutetaan luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseen erityisesti luontotyyppien ja uhanalaisten lajien suojelun monipuolisella keinovalikoimalla sekä toteuttamalla soidensuojelun täydennysohjelmaa ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa (METSO).
- Osallistutaan Natura 2000 -verkoston yleissuunnitelmien päivittämiseen
- Edistetään luonnonvarojen ekologisesti kestävästä käytöstä. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointien päivitys saatetaan loppuun.

Tunnuslukuja

	2012	2013	2014	2015
Indikaattori	toteutuma	toteutuma	tavoite	tavoite
METSO-alueiden suojelu, ha	7 504	7 611	7 500	5 800

Indikaattori	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 tavoite	2015 tavoite
Maatalouden typpitase, kg/ha	49	46	46	46
Maatalouden fosforitase, kg/ha	4	4	4	4
Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset, kpl	2 150	2 500	2 200	1 800
Valtion jätehuoltotyönä toteutetut pilaantuneiden alueiden kunnostukset, kpl	15	15	12	8
Väestötiheydeltään vähintään 20 as/ha alueilla asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä, %	63,9	63,9	64,1	64,1

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 37 225 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös korvauksiin, joita suoritetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavista EU-direktiiveihin perustuvista markkinavalvontatehtävistä:

- 1) sähkö- ja elektroniikkalaitteissa, pakkauksissa sekä paristoissa ja akuissa käytettävien vaarallisten aineiden käytön rajoittaminen ja pakkausten perusvaatimukset, raskasmetallipitoisuudet ja merkinnät
- 2) otsonikerrosta heikentäviä aineita sekä fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevien Euroopan yhteisöjen asetusten edellyttämä laitteiden huoltajien pätevyyden toteaminen ja rekisteröiminen
- 3) CE-merkityt rakennustuotteet
- 4) rakennustuotteiden ekosuunnittelu ja energiamerkintä.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää korvauksiin Motiva Services Oy:lle Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämisyjärjestelmän mukaisten tehtävien hoidosta.

Selvitysosa: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) hoitaa ympäristöministeriön toimeksiannosta vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain (387/2013) ja akuista ja paristoista annetun valtioneuvoston asetuksen (422/2008) markkinavalvontaa. Tukes hoitaa myös otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 ja tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 edellyttämät pätevyydistodistukset ja niiden rekisteröinnin valtioneuvoston asetuksen (452/2009) mukaisesti. Pätevyydistodistusten käsittelytuotot tuloutetaan momentille 12.35.99. Markkinavalvonta laajenee 1.6.2014 alkaen myös pakkausten perusvaatimuksia, raskasmetallipitoisuuksia ja merkintöjä koskevien Euroopan unionin direktiiviin pohjautuvien tuotevaatimusten valvontaan.

EU:n rakennustuoteasetukseen (EU) N:o 305/2011 perustuvaa rakennustuotteiden markkinavalvontaa hoitaa Tukes maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 181 §:n nojalla. 1.7.2013 voimaan tulleessa rakennustuoteasetuksessa säädetään velvoitteet CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvonnalle. Rakennustuotteiden CE-merkinnän tultua pakolliseksi 1.7.2013 ja harmonisoitujen tuotestandardien määrän lisääntyessä on sekä neuvonta- ja valvontatarve kasvanut merkittävästi. Lämmityskattiloiden hyötysuhdedirektiivin (92/42/ETY), energiamerkintädirektiivin (2010/30/EU) ja Eco-design direktiivin (2009/125/EY) täytäntöönpanosäädösten asianmukaisen soveltamisen markkinavalvonta perustuu lakiin tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008).

EU-ympäristömerkistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (66/2010/EY) 4 artiklan toimeenpanon kansalliseksi toimivaltaiseksi elimeksi on laissa EU-ympäristömerkin myöntämisyjärjestelmästä (86/2011) nimetty Motiva Services Oy, jolle korvataan ympäristömerkkiin liittyvistä tehtävistä aiheutuvia menoja.

Ympäristöministeriön keskeiset tavoitteet vuodelle 2015:

Vähähiilinen ja energiatehokas Suomi

- Saadaan aikaan vuonna 2015 riittävän kattava ja sitova kansainvälinen sopimus ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä sovitaan EU:ssa riittävän

kunnianhimoisesta päästövähennystavoitteesta vuodelle 2030. Jatketaan kansallisen ilmastopolitiikan toimeenpanoa vuosien 2020—2050 ilmasto- ja energiatavoitteiden täyttämiseksi.

- Parannetaan uudisrakentamisen sekä olemassa olevan rakennuskannan laatua, sisäilmastoa ja energiatehokkuutta eri ohjausvälineillä.
- Tuulivoimarakentamista edistetään kehittämällä ohjauskeinoja ja hyvää suunnittelua.

Luonnonvarojen kestävä käyttö ja toimivat kierrätysmarkkinat

- Kehitetään vihreää taloutta muun muassa vaikuttamalla EU:n kiertotalous- ja resurssitehokkuusaloitteisiin ja niiden toimeenpanoon sekä arvioimalla eri politiikkatoimien mahdollisuuksia ja vaikuttavuutta.
- Valmistellaan jätelain (646/2011) nojalla annettavat asetukset sekä jatketaan jätelain tuottajavastuusäädösten toimivuuden arviointia ja valtakunnallisen jätesuunnitelman uudistamista.

Hyvä ympäristön tila

- Ohjataan uuden ympäristönsuojelulain toimeenpanoa ja varmistetaan EY:n teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpano osana ympäristölupien päätöksentekoa.
- Toteutetaan merenhoitosuunnitelman seurantaohjelmaa, vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaa, EU:n Itämeren alueen uudistettua strategiaa ja toimintaohjelmaa sekä ravinteiden kierrätystä ja Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantamista edistävää ohjelmaa. Valmistellaan valtioneuvoston päätös merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaksi vuosille 2016–2021.
- Valmistellaan valtioneuvoston päätös vesienhoitosuunnitelmista vuoteen 2021. Haitallisten ja vaarallisten aineiden seurantaan tehostetaan EU-lainsäädännön edellyttämällä tavalla.
- Valmistellaan EU:n YVA-direktiivin muutos osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ajantasaisuus- ja uudistamistarpeet, kaavajärjestelmän kehittämistarpeet sekä täydennysrakentamisen parantamisen edellytykset arvioidaan.
- Valmistellaan kuntien rakennusvalvontayksiköiden määrää ja kokoa koskeva lakiesitys viranomaisohjauksen tehostamiseksi. Sähköinen asiointi otetaan laajasti käyttöön rakentamisen lupamenettelyissä.
- Uudistetaan rakentamismääräyskokoelmaa ja edistetään rakentamismääräysten ennakoivaa ja yhtenäistä tulkintaa. Toteutetaan eduskunnan edellyttämiä toimia rakennusten kosteus- ja homeongelmien poistamiseksi.

Monimuotoinen luonto ja toimivat ekosysteemipalvelut

- Vaikutetaan YK:n luonnon monimuotoisuussopimuksen ja EU:ssa sopimuksen strategisen suunnitelman toteutumiseen ja toimeenpannaan Suomen kansallista strategiaa ja toimintaohjelmaa vuoteen 2020.
- Valmistellaan toimivuusarvioinnin perusteella luonnonsuojelulain muutosta ja perustettavien luonnonsuojelualueiden säädöksiä. Ratifioidaan geenivarojen saatavuutta ja niistä saatavan hyödyn jakoa koskevan Nagoyan pöytäkirja.
- Parannetaan lajien ja luontotyyppejen suojelun tasoa ja kohdennetaan suojelutoimet uhanalaisimpiin lajeihin ja kohteisiin. Käynnistetään soidensuojelun täydennysohjelman toimeenpano valtakunnallisesti arvokkaan suoluonnon turvaamiseksi.
- Edistetään lähiöiden elinvoimaa ja ehkäistään segregatiota.

Hyvinvointia ja kilpailukykyä tukevat asumisolot

- Edistetään vuokra-asuntorakentamista suuriin kaupunkikeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle.
- Edistetään ikääntyneiden ja muiden erityistä tukea tarvitsevien ryhmien kotona asumista ja ehkäistään asunnottomuutta.
- Maakuntakaavojen ohjauksella sekä kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen suunnitteluyhteistyöllä eheytetään kaupunkiseutujen yhdyskuntarakennetta ja vähennetään liikennetarpeita ja parannetaan elinympäristön laatua.

— Koordinoidaan metropolipolitiikan toteuttamista, tuetaan sen kärkihankkeiden etenemistä sekä valmistellaan metropolikaavoituksen käyttöönottamista.

Kehittäminen ja suunnittelu

Tuotetaan toiminnan ennakkointia, ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön valmistelua, kehittämistä ja toimeenpanoa, kansainvälistä yhteistyötä sekä päätöksentekoa ja päätösten vaikutusten arviointia palvelevaa tietoa. Ympäristöhallinnon substanssiohjausta vahvistetaan.

Vuoden 2015 kehittämistoiminnan rahoituskohteita ovat uudistetun ympäristönsuojelulain ja jätelainsäädännön toimeenpano, luonnonvarojen kestävä käytön ja materiaalihokkuuden edistäminen, vesien- ja merenhoitosuunnitelmien, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön toimintaohjelman ja METSO-ohjelman toimeenpano, maankäyttö- ja rakennuslain toimivuusarvioinnin jatkotoimenpiteet, rakennetun ympäristön laatu, kestävyys ja energiatehokkuus, kaupunkiseutujen yhdyskunta- ja palvelurakenne, maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen kaupunkiseuduilla ml. metropolipolitiikka, asuntopolitiikka, kulttuuriympäristö, suunnitelmallinen kiinteistönpito ja korjausrakentaminen.

Työajan jakautuminen tehtäväalueille (htv)

Tehtäväalue	2013	2014	2015
	toteutuma	ennakoitu	arvio
Ympäristön suojelu	53	56	53
Luontoympäristö	49	51	48
Rakennettu ympäristö	83	90	90
Kansainväliset ja EU-asiat	19	19	19
Viestintä	13	13	13
Johto ja hallinto	57	57	57
Yhteensä	274	286	280

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013	2014	2015
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	34 444	37 808	38 025
Bruttotulot	794	800	800
Nettomenot	33 650	37 008	37 225
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 579		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 222		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kosteus- ja hometalkoot	-1 400
Kosteus- ja hometalkoot; EK:n tarkastusvaliokunnan toimenpide-esitysten koordinointi ja hankkeet sekä kosteus- ja hometalkoot -ohjelman jatkaminen	1 300
Rakennepoliittinen ohjelma: rakennusvalvonnan vahvistaminen	500
Rakennepoliittinen ohjelma: rakentamismääräysten uudistaminen	500
Siirto momentille 23.01.02	-75
Siirto momentille 35.10.66	-116
Tuottavuustoimet (-1 htv)	-45
YM Aleksanterinkatu 7 muuttoon liittyvän kertaluonteisen lisäyksen poisto	-500
YM Aleksanterinkatu 7 peruskorjaus (kertaluonteisen siirron palautus)	350

Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-130
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-48
Palkkaliukumasäästö	-50
Palkkausten tarkistukset	104
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-120
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirto momentille 28.20.01)	-2
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirto momentille 28.50.50)	-2
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-49
Yhteensä	217

2015 talousarvio	37 225 000
2014 talousarvio	37 008 000
2013 tilinpäätös	34 293 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 29 872 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus (SYKE) tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestäväen kehityksen edistämiseksi erityisesti valtioneuvoston, muun julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän käyttöön. Asiantuntijapalveluiden sekä tutkimus- ja kehittämistehtävien lisäksi SYKE huolehtii myös useista EY-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä hoitaa eräitä ympäristövalvonnan ja muita viranomaistehtäviä.

SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä, joihin arvioidaan käytettävän toimintamäärärahalla palkattua henkilöstöä näihin tehtäviin noin 25 henkilötyövuotta ja muulla rahoituksella palkatun henkilöstön työpanoksesta noin 16 henkilötyövuotta. Tutkimuslaitosuudistukseen sopeutuminen vaikuttaa käytettävissä oleviin voimavaroihin vuosina 2015-2017.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen ympäristökeskuksen toiminnan vaikuttaa kestäväen kehityksen tietämyksen uudistamisen ja uuden tiedon välittämisen kautta. Tiedon keskeisiä käyttäjiä ovat valtioneuvosto, aluehallinto, kunnat, maakuntien liitot, liike-elämä, tiedotusvälineet, kansalaisjärjestöt sekä yksityiset kansalaiset.

Keskeisiä vaikuttavuustavoitteita ovat:

- Ympäristöpolitiikan lainsäädännön valmistelun ja toimeenpanon tukeminen
- Vaikuttaminen EU:n ympäristöpoliittisten linjausten valmisteluun yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa
- Tietämyksen jakamisen ja hyödyntämisen parantaminen tukemaan julkista ja yksityistä ympäristöön liittyvää päätöksentekoa.
- Ajantasaisen ympäristötiedon tuottaminen kestävien kulutustottumusten edistämiseen
- Ympäristön kestäväällä tavalla huomioonottavan liiketoiminnan, kuten resurssitehokkaiden liiketoimintamallien ja kestävien rakentamis- ja eri toimialueiden ratkaisujen edistäminen
- Ympäristötietoon perustuvan liiketoiminnan, kuten automaattisten ympäristön tilan mittaus- ja tiedon välitysratkaisujen sekä räätälöityjen paikkatietopalvelujen edistäminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuotokset ja laadunhallinta

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- Ilmastonmuutos

- ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät ohjausjärjestelmät ja -keinot sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi ja seuranta
- Itämeri, vesistöt ja vesivarat
 - vesistöjen, pohjavesien ja Itämeren kestävä käytön edistäminen, Itämereen ja vesiin kohdistuvien paineiden vaikutukset ja tilan seuranta
 - Itämereen ja vesiin liittyvien ohjausjärjestelmien ja -keinojen kehittäminen sekä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntamerellä
 - vuoteen 2021 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoidon suunnittelun toimenpideohjelmia koskevien päätösten laadukas valmistelu, raportointi ja toteutus
- Kulutus, tuotanto ja luonnonvarat
 - materiaalien ja energian käytön tehokkuuden, parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja luonnonvarojen kestävä käytön sekä vaikutusten arvioinnin edistäminen sekä uudentyyppisten riskien tunnistaminen (kuluttajakemikaalit ja teolliset nanomateriaalit) ja niiden ratkaisut
- Ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuus
 - luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta, luonnon kestävä käytön ja ekosysteemien toimintaan perustuvien palveluiden ylläpidon edistäminen ja ratkaisut
- Rakennettu ympäristö ja alueiden käyttö
 - maankäyttöä, rakennettua ympäristöä ja liikennejärjestelmiä koskevan tiedon tuottaminen sekä käyttötarpeiden yhteensovittamista tukevien ohjauskeinojen kehittäminen
- SYKE ottaa tutkimustoiminnassaan huomioon myös merkitykseltään kasvavat ympäristökysymykset
 - ilmastonmuokkauksen ympäristövaikutukset, vihreä talous, arktisen alueen ympäristökysymykset sekä ikääntymisen ja väestörakenteen muutoksen vaikutukset palvelurakenteisiin, asumiseen ja liikkumiseen
- ympäristön seurannan tehostaminen yhdistämällä eri tahojen tuottamia tietoja mm. kaukokartoituksen ja mallien avulla tuotettuun tietoon
- luonnonvarojen, ympäristön tilaa, päästöjä sekä muita paineita ja riskejä kuvaavien SYKEN keskeisten tietovarastojen ja -järjestelmien sekä paikkatietopalvelujen kehittäminen ja käytettävyyden parantaminen
- SYKE osallistuu aktiivisesti Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LYNET) ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitoksen (SOTERKO) kehittämiseen tutkimuslaitosuudistuksen linjausten mukaisesti
- SYKE valmistautuu ja osallistuu EU:n Horisontti 2020 -ohjelman, LIFE:n ja muiden EUn rahoitusinstrumenttien hakuihin
- Vesitilannepalvelujen kehittäminen tukemaan monipuolisesti sekä vesivarojen käyttöä että vesien suojeleminen ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. SYKEN ja Ilmatieteen laitoksen yhteisen Tulvakeskus-palvelun vakiinnuttaminen varmistamaan ajantasaisen sää- ja vesitilannetiedon ja -varoitusten saatavuus viranomaisille ja kansalaisille.
- Tutkimuslaitosten Aranda ja Muikku kustannustehokas ja laajapohjainen hyödyntäminen yhdessä Ilmatieteen laitoksen ja muiden Itämeritutkimusta ja -seurantaan tekevien tahojen kanssa
- SYKEN laboratorioiden ympäristömittausten laadun ja luotettavuuden kehittäminen ja aktiivinen osallistuminen kansainväliseen metrologiatutkimukseen ja kehitysohjelmaan sekä laboratorioyhteistyön tiivistäminen muiden LYNET-laitosten sekä muiden yhteistyölaitosten kanssa
- SYKEN toiminnan sopeuttaminen tutkimuslaitosuudistuksen linjausten mukaisesti

Taloudellisuus

Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloja arvioidaan kertyvän 4 milj. euroa, josta vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan lähes puolet. Muulta valtionhallinnolta arvioidaan saatavan rahoitusta 13 milj. euroa, josta ELY-keskuksille kohdentuvasta palvelutoiminnasta noin 1 milj. euroa.

Talousarvion ulkopuolinen rahoitus arvioidaan 9 milj. euroksi, josta EU:n osuus on noin 5 milj. euroa. Entistä voimakkaampi kansainvälinen verkostoituminen vahvistaa SYKEN kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla.

Tuottavuus

Tuottavuutta parannetaan kehittämällä verkostoyhteistyötä, toimintaprosesseja ja tietojärjestelmiä ja tukitoimintoja sekä laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja kansallisesti ja kansainvälisesti. Merentutkimuksessa yhteistyötä jatketaan erityisesti Ilmatieteen laitoksen ja Ruotsin hydrometeorologisen laitoksen (SMHI) kanssa synergia- ja tuottavuushyötyjen saavuttamiseksi. Merentutkimuksen kansallista koordinaatiota ja tutkimusinfrastruktuuria edistetään kansallisten linjausten mukaisesti.

Koko ympäristöhallinnon tuottavuutta parannetaan muun muassa tehostamalla ympäristön seuranta- ja tietojärjestelmiä sekä lisäämällä seurantaan perustuvan raportoinnin automatisointia ja tietovarantoihin liittyvää yhteistyötä.

Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LYNET) puitteissa tuottavuutta parannetaan muun muassa yhteisillä tutkimusohjelmilla, toimitilayhteistyöllä sekä jatkamalla yhteenliittymän yhteisiä seurantoja.

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuosien ja kustannusten arvioitu jakautuminen tehtäväalueittain vuosina 2013—2015

Tehtäväalue	2013		2014		20145	
	toteutuma		arvio		tavoite	
	kustannukset	htv	kustannukset	htv	kustannukset	htv
	milj. €		milj. €		milj. €	
Tutkimus-, kehitys- ja kokeilutoiminta	25,1	297	24,4	285	25,0	295
Asiantuntijapalvelut ja viranomaistoiminta	18,4	141	18,2	137	18,1	133
Ympäristönseuranta ja tietovarannot	12,2	92	13,7	87	13,5	84
Hallinnonalan palvelut ¹	2,0	24	2,0	21	1,9	19
Hallinto ja tukitehtävät	4,7	72	4,7	72	4,8	72
Johto, toiminnan kehittäminen	4,3	46	4,4	48	4,2	45
Yhteensä	66,7	672	67,4	650	67,5	648
Toimintamenorahoitukseen perustuvan henkilötyön määrä		381		375		367

¹⁾ Hallinnonalan palvelutehtävät ovat tietojärjestelmäinfrastruktuurin ylläpito, yhteinen viestintä ja koulutuspalvelut.

SYKEN kokonaishenkilömäärän arvioidaan olevan 648 henkilötyövuotta. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 8 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi.

Toimintamenomomentin suoralla budjettirahoituksella palkatun henkilöstön määrä on 367 htv. Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon tuottavuushankkeiden vaikutukset. Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamista SYKEN alueellisiin toimipaikkoihin jatketaan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013	2014	
		toteutuma	varsinainen talousarvio
Bruttomenot	56 329	56 655	55 872
Bruttotulot	23 528	26 000	26 000
Nettomenot	32 801	30 655	29 872

	2013	2014	2015
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 498		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 586		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2013	2014	2015
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	12 782	13 000	13 000
— EU:lta saatava rahoitus	5 260	5 000	5 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	2 813	4 000	4 000
Tuotot yhteensä	20 854	22 000	22 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	38 009	39 000	39 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-17 155	-17 000	-17 000
Omarahoitusosuus, %	55	58	58

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Määräraha on tarkoitettu käyttämään 2 660 000 euroa ympäristöhallinnon keskitettyjen ICT-palveluiden hoitamiseen. Näitä ovat yhteiset työkaluohjelmistot, tietoliikenneverkot, yhteiset tietojärjestelmä- ja paikkatietopalvelut sekä niihin liittyvät käyttöpalvelut. Vuoden 2014 aikana osa sopimuksista ja palveluista siirtyy Valtorin hoidettavaksi, jolloin rahoitusta ja sen jakaantumista ympäristöhallinnon keskitettyjen palvelujen eri käyttäjäorganisaatioille voidaan joutua tarkistamaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet (-8 htv)	-360
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-45
Oikeuspoliittisen tutkimuksen vahvistaminen (siirto momentille 29.40.50)	-23
Palkkaliukumasäästö	-109
Palkkausten tarkistukset	225
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-210
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-102
Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta (siirto momentille 23.01.22)	-117
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-42
Yhteensä	-783

2015 talousarvio	29 872 000
2014 talousarvio	30 655 000
2013 tilinpäätös	31 142 000

21. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 111 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan samoin kuin tuottavuushankkeiden muuhun valmisteluun ja toimeenpanoon.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-1 379
Yhteensä	-1 379

2015 talousarvio	111 000
2014 talousarvio	1 490 000
2013 tilinpäätös	1 886 000

29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 7 095 000 euroa.

2015 talousarvio	7 095 000
2014 talousarvio	7 600 000
2013 tilinpäätös	7 649 756

65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille
- 2) valistus- ja neuvontatoiminnan tukemiseen valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille
- 3) saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisesti avustuksiin saariston ympäristöhoitoa edistäviin hankkeisiin
- 4) saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävän toiminnan tukemiseen
- 5) kestävä kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaisissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-160
Yhteensä	-160

2015 talousarvio	2 000 000
2014 talousarvio	2 160 000
2013 tilinpäätös	2 120 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Selvitysosa: Lukuun on budjetoitu ympäristön- ja luonnonsuojelua edistävään toimintaan hallinnonalalla ja ympäristötehtäviä aluehallinnossa hoitavissa virastoissa pääosin käytettävät määrärahat.

Ympäristönsuojelu

Tavoitteena on erityisesti parantaa Itämeren, sisävesien ja pohjavesien tilaa, vähentää pilaantuneesta maaperästä aiheutuvia ympäristöriskejä ja ehkäistä öljy- ja kemikaalivahingoista aiheutuvia ympäristövaurioita. Toimenpiteitä Itämeren sekä sisävesien tilan parantamiseksi ja niiden kohdistuvien ympäristöuhkien ehkäisemiseksi ja torjumiseksi toteutetaan eri hallinnonaloilla laaja-alaisena yhteistyönä.

Itämeren suojelutoimien tehostamisessa keskeisellä sijalla on ravinteiden kierrätyksen tehostaminen, merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman laatiminen vuosille 2016–2021 ja merenhoidon seurantaohjelman toteuttaminen vuosina 2014–2020. Yhteistyötä jatketaan muiden Itämerivaltioiden kanssa EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpanemiseksi samoin kuin yhteistyötä Pietarin ja muun Luoteis-Venäjän kanssa Itämeren kuormituksen vähentämiseksi. Vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointien tietoja käytetään sekä edistämään Itämeren luontotyyppien, lajien ja merialueiden suojelua että tukemaan meren ja sen luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Jätevesien käsittelyä keskitetään nykyistä isompiin, tehokkaampiin ja toimintavarmempiin yksiköihin tukemalla käynnissä olevien yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua edistävien siirtoviemärihankkeiden loppuunsaattamista. Avustuksilla tuetaan myös haja-asutuksen jätevesihuollon neuvontaa ja pohjavesien suojelusuunnittelua.

Vesien kunnostusta edistetään vesien hyvän tilan saavuttamiseksi, luonnon monimuotoisuuden sekä vesien virkistyskäyttö- ja kalatalousarvon parantamiseksi. Pienvesien suojelua ja ennallistamista edistetään. Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostustarvetta selvitetään järjestelmällisesti ja kiireellisimpiä kohteita kunnostetaan valtion jätehuoltotyönä.

Vihreää taloutta edistetään kehittämis- ja kokeiluhankkein, kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennysten edellyttämällä selvityksillä ja vaikutusarvioinneilla sekä ilmastopaneelin toiminnalla.

Öljy- ja kemikaalivahinkoja ehkäistään turvaamalla riittävä torjuntavalmius. Öljyjätetuilla tuetaan valtakunnallisesti kattavan öljyjätehuoltojärjestelmän ylläpitoa ja öljyn pilaamien alueiden kunnostusta.

Luonnonsuojelu

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävään käytön strategian toimintaohjelman toteutusta jatketaan. Luonnonsuojelualueverkostoa täydennetään jatkamalla yksityisomistuksessa olevien luonnonsuojeluun varattujen alueiden hankintaa ja korvausmenettelyjä. Soidensuojelun täydennysohjelman toteuttaminen aloitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSU) toteutusta jatketaan yhteistyössä metsäviranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Luonnonsuojelualueilla jatketaan metsien ja soiden ennallistamista, perinnebiotooppien, lehtojen ja lintuvesien kunnostusta ja hoitoa sekä luontotyyppien inventointia ja lajistokartoituksia. Natura 2000 –tietokanta ja verkoston yleisuunnitelmat päivitetään sekä verkostoa täydennetään. Valmistellaan EU:n ns. integroitua Life-hanketta, joka keskittyy luonnon monimuotoisuuden ja vesien suojelun sekä hoidon yhteensovittamiseen sisävesillä. Suojelualueverkoston toimivuuden ja edustavuuden kokonaistarkastelu aloitetaan. Luontotyyppien toinen uhanalaisuustarkastelu käynnistetään. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi saatetaan loppuun ja luonnonsuojelulain maisemanhoitoalueiden valmistelua jatketaan. Aloitetaan valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi.

Uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelman valmistelu saatetaan loppuun ja tärkeät lajistokeskittymät kartoitetaan suojelutoimien kustannustehokkaasti kohdentamiseksi. Kiireellisesti suojeltavien lajien esiintymiä turvataan ja eliötyöryhmytyötä jatketaan.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toiminnalliset tavoitteet on asetettu momentin 35.10.52 perusteluissa.

20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 5 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) öljy- ja muiden ympäristövahinkojen torjunnan järjestämisestä, alusten torjuntavalmiuden ylläpidosta, torjuntakaluston hankinnoista ja torjuntatoimenpiteistä sekä ympäristövahingon torjuntaan välittömästi liittyvistä tutkimuksista aiheutuviin menoihin

2) ympäristövahinkojen torjunnan kansainvälisestä yhteistyöstä, koulutus- ja kehittämistoiminnasta ja oikeudenkäynneistä aiheutuviin menoihin, öljyntorjuntavarastojen vuokriin ja sivutoimisten varastonhoitajien ja torjuntatöihin osallistuvien palkkioihin

3) menoihin, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjä kansainvälisiä jätesiiroja joudutaan palauttamaan, eikä kaikkia kustannuksia aina saada heti perityksi aiheuttajalta.

Torjuntakaluston hankintamenot budjetoidaan sitoumusperusteisina.

Selvitysosa: Menot, jotka aiheutuvat laittomien kansainvälisten jätesiirojen palauttamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, peritään takaisin jätteen viejältä ja tuloutetaan momentille 12.35.99.

Korvaukset öljysuojarahastosta ja vahinkojen aiheuttajilta tuloutetaan momentille 12.35.10.

Korotetun öljysuojamaksun perimistä on jatkettu vuosille 2013—2015.

2015 talousarvio	5 700 000
2014 talousarvio	5 200 000
2013 tilinpäätös	4 969 809

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yksityisten luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden sekä maisema-alueiden inventointiin, merkintään ja hoitoon

2) Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) toimenpiteisiin, jotka koskevat erityisesti viestintää, inventointeja, yhteistyötä ja seurantaa

3) uhanalaisten eliölajien seurantaan, suojeluun ja hoitoon, rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen sekä vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten ja EU:n CITES-asetuksen edellyttämän eläinten hoidon järjestämiseen

4) luonnonsuojelusuunnitteluun, maa-aineslain soveltamiseen sekä pohjavesien suojeluun liittyvään suunnitteluun ja kunnostamiseen

5) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin, edellä olevien perustelujen mukaisiin tehtäviin.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla inventoidaan ja hoidetaan yksityisiä luonnonsuojelualueita erityisesti siltä osin, kuin hoito ei kuulu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (METSO). Luonnonsuojelulain mukaisten luontotyypin inventointeja jatketaan. Valmistellaan ja toteutetaan luonnonsuojelulain mukaisia uhanalaisten lajien suojeluohjelmia, hoidetaan uhanalaisten lajien esiintymispaikkoja ja seurataan uhanalaisuuden muutoksia. Luonnon monimuotoisuutta edistäviä hoitosuunnitelmia ja -toimenpiteitä tehdään arvokkailta perinnebiotoopeilla. Näiden suunnitelmien ja toimenpiteiden kohdentamisen tueksi käynnistetään valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua edistetään. Maa-ainesten kestävään käyttöön ja pohjavesien suojeluun liittyviä hankkeita jatketaan. Maa-ainesten ottoalueiden kunnostusta ennen maa-aineslain voimaantuloa syntyneillä alueilla tehdään mahdollisuuksien mukaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-400
Yhteensä	-400

2015 talousarvio	2 440 000
2014 talousarvio	2 840 000
2013 tilinpäätös	2 440 000

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ympäristön kunnostuksen, vesienhoidon sekä pohjaveden suojelun kulutusmenoluonteisiin menoihin, jotka liittyvät toiminnan kehittämiseen ja hankkeiden valmisteluun sekä valtion hankkeista johtuviin tarkkailu- ja muihin velvoitteisiin

2) vesiseurantaverkoston ylläpitämiseen ja kehittämiseen

3) ympäristötehtävien laboratoriopalveluiden ja muiden ostopalvelujen hankintaan

4) ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin ja koulutuksen järjestämiseen

5) vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointeihin

6) ravinnekierrätyksen edistämiseen Itämeren kuormituksen vähentämiseksi sekä Saaristomeren ja Selkämeren valuma-alueiden maatalouden vesiensuojelun tehostamiseen

7) merenhoidon suunnittelun yhteensovittamiseen

8) päästövähennystavoitteisiin ja kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin liittyviin selvityksiin, ilmastopolitiikan kehittämiseen sekä vihreää taloutta edistäviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin

9) enintään 53 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen kohtien 1—4 tehtäviin, enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 4 tehtäviin sekä enintään 17 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohtien 5—8 tehtäviin.

Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristönsuojelun menot	5 700 000
Ympäristötehtävien ohjaus ja kehittäminen	2 000 000
Itämeren suojelu	3 840 000
Vihreän talouden kehittäminen ja kokeiluhankkeet	1 120 000
Yhteensä	12 660 000

Määrärahasta 2 700 000 euroa on tarkoitus käyttää ympäristön- ja vesienhoitoon, pohjavesien suojeluun liittyvien sekä kunnostushankkeiden valmisteluun ja yhteiseen kehittämistoimintaan, velvoitteiden hoitoon sekä vesiseurantaverkoston ylläpitoon ja hoitoon ja 3 000 000 euroa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten laboratorio- ja muiden ympäristötehtävien ostopalvelujen hankintaan.

Itämeren kuormituksen vähentämiseksi ja Saaristomeren tilan parantamiseksi määrärahaa kohdennetaan erityisesti Saaristomeren ja Selkämeren valuma-alueille ravinnekierrätysohjelman kehittämishankkeisiin ja suojelutoimenpiteisiin. Itämeren suojelun määrärahaa käytetään myös vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointeihin, joilla on tavoitteena saada vuoteen 2015 mennessä yleiskuva Suomen merialueella esiintyvien tärkeiden luontotyyppien ja lajien levinneisyydestä niin, että merialueen käyttö ja suojelu voidaan suunnitella ekosysteemilähestymistavan edellyttämällä tavalla. Merenhoidon suunnittelulla toteutetaan osaltaan Suomen Itämeren suojeluohjelmaa, HELCOM:n ravinnekuormituksen vähennystavoitteita ja muita Itämeren suojelun tavoitteita.

Määrärahaa käytetään myös vihreää taloutta edistäviin kehitys- ja kokeiluhankkeisiin, kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennysten sekä ilmastopolitiikan kehittämisen edellyttämiin selvityksiin, ilmastopaneelin toimintaan.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös ympäristötehtävien ohjauksen ja hoidon vahvistamiseen sekä ympäristöhallinnon yhteisiin kehittämishankkeisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-4 500
Yhteensä	-4 500

2015 talousarvio	12 660 000
2014 talousarvio	17 160 000
2013 tilinpäätös	14 460 000

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 33 936 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettaviin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin seuraavasti:

1) Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden, erämaa-alueiden sekä arvokkaiden kulttuurikohteiden hoidon ja opastustoiminnan menoihin

2) Luonnonsuojelualueilla ja -kohteilla niiden suojelutarkoitusta palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen

3) Sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden hankintahinta on yli 10 000 euroa ja taloudellinen käyttöaika yli kolme vuotta.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää näihin em. julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät sellaiset julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat ympäristöministeriön toimialaan.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Toiminnan tavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

- Metsähallitus osallistuu Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteiden toteuttamiseen ja alueiden tilan säännölliseen arviointiin sekä vastaa koko suojelualueverkoston hoidon ja kunnossapidon vaikuttavuuden arvioinnista.
- Metsähallitus parantaa uhanalaisten ja luontodirektiivin lajien ja luontotyyppien sekä lintudirektiivin lajien suojelutasoa täydentämällä niitä koskevaa tietopohjaa ja kohdentamalla sen perusteella suojelutoimet mahdollisimman tehokkaasti.
- Metsähallitus edistää ekosysteemien kytkeytyneisyyttä, ennallistaa heikentyneitä ekosysteemejä sekä ylläpitää ja parantaa ekosysteemipalvelujen toimintaa hallinnassaan olevilla suojelualueilla.
- Metsähallitus luo edellytyksiä luontomatkaileville ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten luonnonsuojelualueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä kehittää Örön saaren ja Vallisaaren-Kuninkaansaaren sekä uusien kansallispuistojen Teijon ja Etelä-Konneveden kansallispuistojen palveluita
- Metsähallitus viestii tehokkaasti luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja käyttömahdollisuuksista edistäen luonnossa virkistäytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Määrälliset tavoitteet

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite
NATA-arvioitujen Natura-alueiden lukumäärä	21	37	25	40
Ennallistaminen ja hoito (ha)	5 617	6 647	6 300	6 350
Kiireellisesti suojeltavien, erityisesti suojeltavien ja direktiivilajien esiintymätarkistukset (kpl)	-	-	200	250
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset	3 337 800	3 642 600	3 645 000	3 745 000
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys	4,04	4,08	4,05	4,05

Metsähallitus

- vastaa yksityisten luonnonsuojelualueiden hoidon käytännön toimenpiteistä ja osallistuu näiden alueiden suojelualueetietojärjestelmän tietojen täydentämiseen.
- osallistuu suojelualueiden perustamissäästöjen valmisteluun
- osallistuu merenhoidon suunnitteluun ja toimeenpanoon, toteuttaa Itämeren luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kehittää sisävesien monimuotoisuuden suojelua
- osallistuu soidensuojelun täydennysohjelman toimeenpanoon sekä suojeltujen soiden vesitalouden turvaamisen toimenpiteiden toteuttamiseen
- osallistuu Natura 2000 –verkoston hoidon ja käytön yleissuunnitelmien päivittämiseen yhteistyössä ELY-keskusten kanssa
- vastaa luonnonsuojelualueiden tietojärjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta
- varmistaa, että asiakastyytyväisyys pysyy hyvänä
- kunnostaa ja hoitaa kulttuurihistoriallista kiinteistövarallisuutta valtion kiinteistöstrategian periaatteiden mukaisesti.

Metsähallituksen ympäristöministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 3 230 000 euroa, josta noin 150 000 euroa on tarpeettomien kiinteistöjen myyntituloja.

Muut tunnusluvut

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 esitys
Kansallispuistojen hoito (kpl)	37	37	39	39
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (kpl)	515	536	665	735
Kansallispuistojen hoito (ha)	980 000	981 000	986 000	986 000
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (ha)	702 000	703 000	763 000	993 000
Muiden luonnonsuojelukohteiden hoito (ha)	1 040 000	1 050 000	993 000	772 000
Erämaa-alueiden (12 kpl) hoito (ha)	1 490 000	1 490 000	1 490 000	1 490 000
Eryityisesti suojeltavien lajien esiintymien suojelu (kpl)	4 371	4 211	4 200	4 250
Muiden uhanalaisten ja luontodirektiivilajien esiintymien suojelu (kpl)	27 012	-	28 500	30 000
Muinäisjäännösten lkm (kpl, Museoviraston rekisteri)	2 380	2 380	2 450	2 550
Suojeltujen rakennusten lukumäärä (kpl)	267	312	312	312
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden määrä (kpl)	30	30	30	30

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 5 000 000 euroa kansallispuistojen sekä luonto- ja kulttuurikohteiden rakennusten, rakenteiden ja palvelujen parantamiseen. Lisäksi momentilta 30.63.50 siirretään 151 000 euroa Teijon retkeilyalueen ylläpitoa vastaavien kustannusten maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäyksen poisto	-800
Hallituksen menosäästöpäätös	-400
Kasvutoimi; Metsähallituksen luonto- ja kulttuurikohteiden infrastruktuuri	5 000
Siirto momentilta 30.63.50	151
Tuottavuustoimet (-1 htv)	-45
Metsähallituksen luontopalvelut (HO)	500
Palkkaliukumasäästö	-47
Palkkausten tarkistukset	137
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-115
Yhteensä	4 381

2015 talousarvio	33 936 000
2014 talousarvio	29 555 000
2013 tilinpäätös	32 484 000

60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjättemaksusta annetun lain (894/1986) 7 §:n nojalla öljysuojarahastoon tehtävän siirron maksamiseen.

Selvitysosa: Öljyjättemaksuina kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää osa öljysuojarahastoon käytettäväksi öljyn pilaamien maa-alueiden puhdistuskustannusten korvaamiseen. Korvausperusteista on säädetty tarkemmin öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 15 §:ssä.

Määräraha yhdessä momentin 35.10.65 määrärahan kanssa vastaa öljyjättemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2015 talousarvio	3 000 000
2014 talousarvio	3 000 000
2013 tilinpäätös	3 000 000

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 042 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin (1299/2004) perustuvien vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamisen tukemiseen vesien hyvän tilan saavuttamiseksi tai ylläpitämiseksi
- valtion töinä tai avustuksina toteutettavien vesienhoitosuunnitelmiin sisältyvien ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen sekä jätelaisissa (646/2011) säädettyjen valtion jätehuoltotöiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisesti tukiin, joilla toteutetaan vesienhoitosuunnitelmiin perustuen yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua
- talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetun valtioneuvoston asetuksen (209/2011) toimeenpanoa edistävään neuvontaan.

Määrärahaa saa käyttää myös hankkeista aiheutuvien enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Momentin määrärahaa rahoitettu, valtion työnä toteutettu ja valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi

kunnalle tai muulle yhteistyökumppanille. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Selvitysosa: Määrärahasta käytetään 7 890 000 euroa vesienhoitosuunnitelmien toteuttamiseen, josta 2 490 000 euroa käytetään vesienhoitosuunnitelmien mukaisiin pinta- ja pohjavesien tilan parantamiseen ja hyvän tilan turvaamiseen. Erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilaa parannetaan. Julkisen sektorin kumppanuuksia vahvistetaan yksityisen sektorin ja vapaaehtoisjärjestöjen kesken. Samalla tuetaan vesiteknologian vientimahdollisuuksia ja yritysten kilpailukykyä lisäämällä suomalaista vesiosaamista, uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyviä käytäntöjä. Määrärahasta käytetään 4 400 000 euroa aiemmin tukirahoitusta saaneiden vesienhoitosuunnitelmiin sisältyneiden vesihuoltohankkeiden saattamiseksi loppuun.

Vesienhoitosuunnitelmien mukaiseen haja-asutuksen jätevesineuvonnan tukeen käytetään 1 000 000 euroa. Vuodesta 2011 alkaneella jätevesineuvonnalla tuetaan kiinteistöjen jätevesien tarkoituksenmukaisten käsittelyratkaisujen toteuttamista säädettyjen vaatimusten täyttämiseksi. Neuvontaa on tarpeen jatkaa yli säännösten siirtymäajan vuoden 2016 loppuun saakka.

Määrärahasta käytetään 650 000 euroa pilaantuneiden alueiden kunnostamiseen joko avustuksina tai valtion jätehuoltotöinä ympäristö- tai terveystarpeiden kannalta merkittävässä kohteissa, jotka ELY-keskukset ovat priorisoineet.

Momentin määrärahoista maksettavaan arvonlisäveroon on varattu 502 000 euroa. Arvonlisäveron käyttöä seurataan ja tarvittaessa tehdään muutokset määrärahan mitoittamiseen.

Vesihuolto- ja ympäristönkunnostushankkeita rahoitetaan vähäisessä määrin lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön päluokkaan budjetoidusta momentin 32.01.02 määrärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkaus- ja muina kulutusmenoina.

Määrärahan arvioitu käyttö

	Kokonaiskustannusarvio 1 000 €	Valtion osuus edellisestä 1 000 €	Myönnetty aikaisemmin 1 000 €	Myönnetään €
1. Keskenäiset ympäristötyöhankkeet	31 600	9 670	5 270	4 400 000
2. Pinta- ja pohjavesien tilan parantaminen				2 490 000
3. Hajajätevesineuvonta				1 000 000
4. Pilaantuneiden alueiden kunnostus				650 000
5. Arvonlisävero				502 000
Yhteensä	31 600	9 670		9 042 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttaminen	2 000
Tasomuutos	-5 300
Yhteensä	-3 300

2015 talousarvio	9 042 000
2014 talousarvio	12 342 000
2013 tilinpäätös	14 942 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 48 830 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen
- 2) korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 24, 25, 29 ja 47 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä
- 3) Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 53 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n sekä yksityistielain 7 a §:n mukaan valtiolle määrättyihin korvauksiin
- 4) maa-aineslain 8 ja 26 §:n mukaisesti suojelusta aiheutuviin korvauksiin
- 5) luonnonsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin
- 6) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityisiksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkinnästä aiheutuviin menoihin ja lisäksi ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin
- 7) enintään 160 000 euroa erikseen tehtävien yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään maanomistajien tekemien Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mukaisten tarjousten käsittelyä
- 8) koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen
- 9) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista
- 10) kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävien virkistysaluehankintojen tukemiseen valtionavustuslain nojalla. Hankintojen tulee edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua.
- 11) metsätuhojen torjunnasta annetun lain perusteella luonnonsuojelualueelta tai luonnonsuojelutarkoitukseen hankitulta valtion alueelta levinneiden metsätuhojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja vahinkojen arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valtuus

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) toteuttamiseksi saa tehdä vuonna 2015 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2015 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 10 000 000 euroa. Valtuudesta saa aiheutua menoja vuoden 2016 loppuun mennessä enintään 5 000 000 euroa, vuoden 2017 loppuun mennessä enintään 8 000 000 euroa ja vuoden 2018 loppuun mennessä yhteensä enintään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin sekä korvausmenettelyllä toimeenpannaan pääasiassa valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, Natura 2000 -verkostoa, erityisesti suojeltavien lajien suojelua ja kaavojen suojelualuevarauksia. Lisäksi toteutetaan METSO-ohjelmaa. Määrärahaa käytetään myös vuonna 2015 käynnistyvän soidensuojeluntäydennysohjelman toimeenpanoon. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa suojelualuehankintoja. Vuosina 1971—2013 on valtion omistukseen hankittu alueita luonnonsuojelutarkoituksiin yhteensä noin 400 300 hehtaaria ja perustettu yksityisiä suojelualueita korvausta vastaan kaikkiaan 173 000 hehtaaria.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman mukaisten metsäalueiden hankintaan ja korvauksiin käytetään 26 830 000 euroa. Virkistysalueiden hankinnan tukemiseen varataan 100 000 euroa. Määrärahasta 2 000 000 euroa voidaan tarvittaessa osoittaa Metsähallituksen käyttöön

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2015	2016	2017	2018	Yhteensä vuodesta 2015 lähtien
Vuoden 2015 sitoumukset	-	5 000	3 000	2 000	10 000
Menot yhteensä	-	5 000	3 000	2 000	10 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Soidensuojeluohjelman kertaluonteisen siirron palautus momentilta 35.10.21	300
Tasomuutos	-5 000
Yhteensä	-4 700

2015 talousarvio	48 830 000
2014 talousarvio	53 530 000
2013 tilinpäätös	53 830 000

64. EU:n ympäristörahasen osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission hyväksymien LIFE-ympäristörahasesta rahoituskauden 2007—2013 ja uuden kauden 2014—2020 osarahoitettavien hankkeiden sekä muiden pilottihankkeiden EU-rahoitusosuuksien maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää noin 60 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen projektitehtäviin. Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään valtionhallinnon organisaatioiden toteuttamiin LIFE+-ohjelman 2007—2013 ja uuden 2014—2020 ohjelmakauden hankkeiden EU-osarahoitukseen.

EU:n suorittama rahoitusosuus LIFE-hankkeisiin ja pilottihankkeisiin tuloutetaan momentille 12.35.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	---

2015 talousarvio	3 000 000
2014 talousarvio	3 000 000
2013 tilinpäätös	4 500 000

65. Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjättemaksusta annetun lain 7 §:n nojalla öljyjätteistä ja niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvien korvausten maksamiseen öljyjättemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1191/1997) tarkemmin säädettyin perustein.

Selvitysosa: Määräraha yhdessä momentin 35.10.60 määrärahan kanssa vastaa öljyjättemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2015 talousarvio	1 000 000
2014 talousarvio	1 000 000

2013 tilinpäätös 1 000 000

66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 1 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille.

Selvitysosa: Momentin mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 116 000 euroa siirtona momentilta 35.01.01.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ilmasto ja ilmakehä	280 000
Kemikaalit ja jätteet	100 000
Kasviston, eläimistön ja niiden elinympäristön suojelu	480 000
Meri- ja muu vesiympäristö	490 000
Muut maksut ulkomaille	90 000
Yhteensä	1 440 000

2015 talousarvio 1 440 000
2014 talousarvio 1 324 000
2013 tilinpäätös 1 324 000

70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merentutkimusalusten Aranda ja Muikku pakollisten määräaikaistelakointien yhteydessä tehtävistä peruskunnostustöistä, kunnossapidosta, huolloista ja tutkimuslaitehankinnoista aiheutuviin menoihin sekä Arandan peruskorjauksen suunnitteluun.

Selvitysosa: Merentutkimusalusten Aranda ja Muikku määräaikaistelakoinnit on toteutettava vuonna 2015 alusten merikelpoisuuden ja toimintavarmuuden takaamiseksi. Arandan purjehduspäivien määrän noustua merkittävästi (200-250 päivää/v) aluksen propulsiojärjestelmät, runko, tutkimusvinssit ja tietyt laboratoriolaitteistot vaativat peruskorjauksia ja -parannuksia, jotta alus pysyisi luotettavasti toimintakuntoisena ainakin vuodelle 2016 suunniteltuun peruskorjaukseen asti. Muikku-alukseen tehdään vain pieniä, työturvallisuuden varmistamiseen ja näytteenottovarusteisiin liittyviä korjauksia.

Merentutkimusalus Arandan peruskorjauksen suunnittelu alkaa vuonna 2015. Peruskorjaus on tarkoitus toteuttaa vuosina 2016–2018 ja sen kokonaiskustannusarvio on 11 600 000 euroa. Peruskorjaustelakointi kattaa myös vuositelakoinnin tarpeen. Vuonna 1989 käyttöön otettu Aranda on tarkoitus uudenaikaistaa vastaamaan tulevia turvallisuus- ja päästömääräyksiä sekä meren tutkimukseen ja seurantaan liittyviä velvoitteita. Korjaus- ja muutostöissä pyritään käyttökustannuksien pienentämiseen muun muassa energian tehokkaammalla tuottamisella sekä pienemmällä kulutuksella. Peruskorjauksessa huomioidaan myös aluksella työskentelevien tutkijoiden työturvallisuuden sekä itse tutkimustyön laadun varmistaminen.

Korvauksia merivoimien öljyntorjunta-alus Hylkeen peruskorjauksesta aiheutuneista menoista arvioidaan öljysuojarahastosta saatavan 4 000 000 euroa. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.35.10.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Merentutkimusalus Arandan peruskorjauksen suunnittelu	600
Tasomuutos	-12 650

Yhteensä

-12 050

2015 talousarvio	1 450 000
2014 talousarvio	13 500 000
2013 tilinpäätös	500 000

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa: Vähähiilinen ja energiatehokas Suomi

Kaavoituksella edistetään eheää ja liikennetarvetta vähentävää yhdyskuntarakennetta sekä luodaan edellytyksiä elinympäristön laatua parantavalle täydennysrakentamiselle. Maankäyttö- ja rakennuslain toimivuusarvioinnissa korostui erityisesti kaupunkiseutukokonaisuuksien suunnittelun kehittäminen ja yhdyskuntarakenteen ohjaus.

Maakunta-, yleis- ja asemakaavan tehtäviä selkeytetään niiden käyttämiseksi nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Kasvavien kaupunkiseutujen ja maaseudun suunnittelutarpeet ovat entistä eriytyneempiä. Vuonna 2015 selvitetään muun muassa mahdollisuuksia kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen ohjauksen ja laadukkaan täydennysrakentamisen parantamiseksi. Asuin- ja työpaikka-alueiden elinympäristön laatua edistävällä täydennysrakentamisella hyödynnetään olemassa olevaa infrastruktuuria, vähennetään liikennetarvetta ja tuetaan joukkoliikenteen ja muiden palvelujen järjestämistä. Kirkonkylä-, kylä- ja maaseudun maankäytön ohjausta kehitetään huomioiden kasvualueista poikkeava kehittämistarve, luonnonvaratalouden uudet kehityssuunnat ja pyrkimys paikalliseen energiatuotantoon. Kuntien rakenneuudistus tuo tarvetta maaseutualueiden palveluja tukevaan suunnitteluun.

Kulttuuriympäristön suunnitelmallisen hoidon ja käytön mahdollisuudet ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa tunnistetaan ja tuetaan tähän liittyviä toimenpiteitä.

Tuulivoimarakentamisen suunnittelua ohjataan eri lakien mukaisilla menettelyillä ja sen laatua on tarpeen yhdenmukaistaa. Tuulivoimarakentamisen ohjauskeinoja kehitetään edelleen ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Tuulivoimaloiden melutasoista säädetään asetuksella.

Valmistellaan lähes nollaenergiarakentamiseen siirtymistä uudisrakentamisessa yhdessä alan toimijoiden kanssa. Huolehditaan, että päätöksentekijöillä on hyvä tietopohja lähes nollaenergiarakentamiseen siirtymisen yhteiskunnallisista vaikutuksista sekä vaikutuksista energiantuotantoon ja rakennus- ja kiinteistöalaa. Luodaan mahdollisuuksia ja kannustetaan nykyisiä vähimmäisvaatimuksia energiatehokkaampaan rakentamiseen uudis- ja korjausrakentamisessa. Energiatehokkuusdirektiivin (EED) toimeenpanolla parannetaan rakennusten energiatehokkuutta. Pannaan täytäntöön uusiutuvan energian käytön edistämistä koskeva RES-direktiivin edellyttämiä toimia. Uusien rakennustuoteryhmien energiamerkintää ja energiaa käyttävien tuotteiden ekologisen suunnittelun vaatimuksien toimeenpanosta ja ohjauksesta huolehditaan.

Valmistellaan toimia ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi uudisrakentamisessa ja korjaamisessa. Edistetään suunnitelmallista kiinteistönpitoa ja kiinteistöjen hyvää ylläpitoa sekä korjausrakentamisen hyviä käytäntöjä portaaliratkaisuin ja korjausneuvontaverkostoa vahvistamalla. Jatketaan rakentamismääräysten uusimista ottaen huomioon myös EU-säädökset. Varmistetaan rakennustuotteiden markkinavalvonnan resurssit.

Energiatehokkuutta parantavissa korjausrakentamistoimissa huomioidaan rakennuksen ominaispiirteitä säilyttäviä ja turvaavia ratkaisuja, jotka samalla tukevat elinympäristön laadun parantamista ja myös kulttuuriympäristön ja perinteisen rakennuskannan erityisvaatimuksien huomioon ottamista.

Hyvä ympäristön tila

Hyvin hoidettu ja elinvoimainen kulttuuriympäristö lisää ihmisten hyvinvointia ja sillä on tärkeä merkitys viihtyisän asuinympäristön luomisessa. Kulttuuriympäristöjen arvo ja myönteiset vaikutukset yhdyskuntien ja elinkeinoelämän kehittämisessä tunnustetaan ja niitä osataan hyödyntää hyvän elinympäristön luomisessa ja vahvistamisessa. Kehitetään valtion kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden hoidon ja suojelun menettelyjä. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet huomioidaan n alueidenkäytössä ja rakentamisessa samoin maaseudun kylät, kirkonkylät ja niiden elinvoiman turvaaminen. Tuetaan taantuvien alueiden elinvoimaisuutta muun muassa edistämällä vajaakäytössä olevien tilojen käyttöä.

Alueiden käytön suunnittelu tukee vihreän infrastruktuurin ylläpitämistä ja vahvistamista. Viherrakennetta tarkastellaan kokonaisuutena. Luonnossa liikkumismahdollisuuksia ja lähivirkistysmahdollisuuksia parannetaan niin, että luonto on kaikenikäisten saavutettavissa.

Melulle altistuneiden määrää arvioidaan ympäristömeludirektiivin melukartoitusten ja valtioneuvoston meluntorjunnasta tekemän periaatepäätöksen perusteella ja kehitetään mahdollisimman kustannustehokkaita meluntorjuntaratkaisuja.

Toteutetaan eduskunnan edellyttämiä toimenpiteitä ja jatketaan kosteus- ja homealkoita rakennusten kosteus- ja homeongelmien poistamiseksi. Vähennetään henkilöturvallisuuden kohdistuvia riskejä halleissa ja vastaavissa riskialttiissa rakennuksissa.

Hyvinvointia ja kilpailukykyä tukevat asumisolot

Kysyntään riittävästi vastaava asuntotarjonta on avainasemassa kasvavien kasvukeskusten asumisen kohtuuhintaisuuden toteutumisessa. Toimivat asuntomarkkinat edistävät kasvuseutujen hallittua yhdyskuntarakennetta ja luovat edellytyksiä niiden yleiselle taloudelliselle toimintakyvylle ja erilaisten palvelujen tehokkaalle järjestämiselle.

Kaupunkiseutujen eheytyminen vähentää autoilun tarvetta, lisää arjen sujuvuutta ja palvelujen saavutettavuutta. Alueita kehitetään kokonaisvaltaisesti, maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen suunnitelmat sekä toteutus sovitaan yhteen yli kuntarajojen. Kuntien välinen yhteistyö edistää selviytymistä kiristyvän kuntatalouden haasteista.

Talouden yleinen epävarmuus ja heikko talouskehitys ovat jatkuneet jo pitkään. Asuntojen uudisrakentaminen on vähentynyt viime vuosien hitaasta talouskasvusta huolimatta vain hieman. Määrä oli 27 800 asuntoa vuonna 2013. Vähentymisen odotetaan edelleen jatkuvan. Vaikka korkotasoa on edelleen erittäin matala, ovat työttömyyden kasvu ja yleisen ostovoiman heikentyminen jo valmiiksi asuntojen korkean hintatason kanssa hillinneet erityisesti suurempien omistusasuntojen kysyntää.

Uusia asuntoja tarvitaan selvästi nykyistä enemmän isoilla kasvuseuduilla, erityisesti Helsingin seudulla. Erityisesti kohtuuhintaisia asumisratkaisuja tarvitaan pääkaupunkiseudulla, jossa asuntomarkkinatilanne on koko maassa haastavin. Kaupungistumisen lisäksi väestön ikääntyminen, palvelusektorin kasvava työvoimatarve ja lisääntynyt maahanmuutto nostavat varsinkin vuokra-asuntojen kysyntää kasvukeskuksissa myös jatkossa.

Asuntomarkkinoiden toimivuuden ja kohtuuhintaisen asumisen ensisijainen edellytys on riittävä, nopeasti käyttöön saatavissa oleva tonttivaranto. Kaavoitettua tonttivarantoa on tarve lisätä tukeutuen jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen, jolloin joukkoliikenteen ja palveluiden tehokkaan järjestämisen edellytykset voivat toteutua.

Suurimmilla kaupunkiseuduilla toteutetaan aiesopimuksia tavoitteena eheät, toimivat ja kilpailukykyiset kaupunkiseudut. MAL –aiesopimusmenettelyä kehitetään välineenä tiivistää sekä kuntien keskinäistä että kuntien ja valtion eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä tavoitteiden saavuttamiseksi. Valtion tukeman asuntotuotannon painopiste on suurimmissa kasvukeskuksissa, aivan erityisesti Helsingin seudulla.

Ympäristöministeriö koordinoi metropolipolitiikkaa, jolla kehitetään metropolialuetta kokonaisuutena painottamalla eri toimijoiden yhteistyömuotoja ja kansallisten politiikkatoimenpiteiden aluelähtöistä räätälöintiä. Metropolipolitiikan ja sen välineiden toimivuutta arvioidaan ja selvitetään myös alueen yhdyskuntarakenteen vaikutuksia kilpailukykyyn ja

tuottavuuden nousuun hyödyntäen alan kansainvälisiä tutkimustuloksia. Metropolihallinnon perustamisen edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia ja ohjeistusta valmistellaan.

Ikääntyneen väestön asuinoloja edistetään kehittämisohjelman puitteissa. Erityistä tukea asumisessaan tarvitsevien väestöryhmien asuntojen määrää kasvatetaan mm. muistisairaiden vanhusten määrän nousun ja laitospaikkojen vähentämistavoitteen vuoksi. Erityisryhmien avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimpien ryhmien asuinolojen parantamiseen. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa jatketaan hallituksen periaatepäätöksen mukaisesti. Hajautettuihin asumisratkaisuihin sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseen panostetaan. Asumisen tukitoimissa korostuu monialainen liikkuva, kotiin vietävä tuki. Kehitysvammaisten asumistilannetta parannetaan tavoitteena vähentää kehitysvammaisten laitospaikkojen määrää. Myös mielenterveyskuntoutujien asumista kehitetään.

Helsingin seudun asuntotuotannossa 40 vuoden korkotukilainoitusta tuetaan käynnistysavustuksin. Lisäksi yleishyödyllisyssäännösten ulkopuolella olevassa takausvälimallissa on käytössä määräaikainen pääkaupunkiseudun kuntiin rajautuva käynnistysavustus. Valtion tukemassa omakustannusvuokraan perustuvassa korkotukituotannossa otetaan käyttöön myös 20-vuotinen tukimalli, jossa valtion tuesta seuraavat rajoitukset ovat kohdekohtaisia. Valtion tuotantotuen perusteena ovat asuntojen pitkäaikainen käyttötarve sekä hankkeiden taloudellinen kestävyys. Tuettu asuntotuotanto kohdistetaan pääasiallisesti suurilla kaupunkiseuduilla alueille, joilla tarve kohtuuhintaisista asumisratkaisuista on suurin.

Asuinalueiden kehittämisessä painotetaan erityisesti suurimpien kaupunkien lähiöitä sekä niille sosiaalista eheyttä luovia toimenpiteitä, joilla parannetaan alueiden palvelukykyä, asukkaiden toimintamahdollisuuksia ml. asukastiloja sekä alueiden toimivuutta. Asumisneuvontaa kehitetään.

Asuntotuotannon alue- ja tyyppijakauma

	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio
ARA-tuotanto (osapäätökset):				
Kasvukeskukset	4 500	4 900	6 500	7 000
Muu maa	1 700	1 500	1 000	1 000
Erityisryhmille tarkoitetut asunnot ARA-tuotannossa	3 800	3 000	4 000	4 000
Pienten asuntojen osuus ARA-tuotannossa (normaalit vuokra- ja asumisoikeustalot), %	73	70	70	70
Asuntojen hintojen muutos, %	1,7	0,7	1	2
Vapaaarahoitteisten vuokrien muutos, %	3,8	3,8	2	2
Aravavuokrien muutos, %	3,6	3,8	3	3

Helsingin seudun aiesopimuksen toteutuminen aiesopimuskunnissa

Tavoite	Pitkän aikavälin	2012	2013	2014	2015
	tavoite/v	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Uudet kaavat (asuntoa)	13 000	11 000	11 900	13 000	13 000
Koko asuntotuotanto (alkava)	13 000	10 700	10 800	12 000	12 000
Valtion tukema vuokra-asuntotuotanto (alkava)	2 600	2 050	1 540	2 500	2 500

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa jatketaan hallituksen tekemän periaatepäätöksen mukaisesti. Hajautettuihin asumisratkaisuihin sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseen panostetaan. Asumisen tukitoimissa korostuu monialainen liikkuva, kotiin vietävä tuki. Kansallista sekä kansainvälistä yhteistä kehittämistyötä jatketaan.

Asunnottomien määrä

	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio
Yhden hengen taloudet yhteensä	7 850	7 500	7 500	7 500
Perheet yhteensä	450	420	400	400
Pitkäaikaisesti asunnottomat yhteensä	2 600	2 545	2 500	2 500

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2013 ja arvio vuosista 2014—2015

	2013 toteutuma asuntoa	2014 arvio asuntoa	2015 arvio ja valtuudet asuntoa
Aloitettut uudet asunnot yhteensä	27 800	26 500	27 000
— asuntolainojen korkotuki	6 255	7 500	8 000
— täytetakauksellinen välimalli	162	1 000	2 000
— vapaarahoitteiset ym. asunnot	21 400	18 000	17 000
Korjaustoiminnan korkotukilainoitus	6 927	12 000	4 500
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	3 851	1 500	1 500
— korkotukilainoitus, sosiaaliset vuokra-asunnot	-	500	500
Kotitalouksien asuntolainojen valtioneuvoston tuki ¹⁾	15 600	15 000	15 000

¹⁾ Kohdistuu pääosin hankintoihin, mutta myös korjauksiin ja rakentamiseen.

Valtion asuntorahaston riskien hallinta

Valtion tukema asuntotuotanto lisää valtion takausvastuiden määrää. Uuden tuetun tuotannon kohdentaminen pääosin suurille kaupunkiseuduille pienentää kuitenkin lainoihin liittyviä takausriskejä. Myös valtion aiemmin myöntämät aravalainat painottuvat suurin kasvukeskuksiin.

Lainoihin liittyviä riskejä seurataan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja Valtiokonttorin yhteisessä riskityöryhmässä. Vanhojen aravalainojen maksuviiveet ovat olleet viimeisen vuoden aikana lievässä kasvussa. Tästä huolimatta Valtiokonttorin riskimallin mukaan aravalainapäätösten noin 92 % on pieniriskisissä tai lähes riskittömissä kunnissa. Maksuongelmat keskittyvät pääosin väestöltään väheneville alueille ja johtuvat lähinnä tyhjilleen jääneiden asuntojen aiheuttamista taloudellisista rasitteista yhteisöille.

Ongelmiin ajautuneiden yhteisöjen taloudellista tilannetta helpotetaan lainoihin liittyvien erilaisten tuki- ja huojennus toimenpiteiden avulla sekä yksittäisten kohteiden vapauttamisella niihin kohdistuvista rajoituksista. Toimenpiteissä painotetaan kustannustehokkuutta. Lisäksi aravalainojen ennenaikaista takaisinmaksua korvaavalla lainarahoituksella helpotetaan valtion myöntämällä täytetakauksella. Aravalainojen ylimääräiset lyhennykset ovat olleet kahden viimeisen vuoden aikana yhteensä noin 543 miljoonaa euroa.

Asuinrakennusten perusparantamisen tukemisessa tuki kohdennetaan kohteisiin, joiden käyttö on jatkossakin pitkäaikaista. Valtion takaamien omistusasuntolainojen maksuviiveet ovat suhteessa lainakantaan erittäin vähäisiä ja takauksista aiheutuneiden takauskorvausten odotetaan pysyvän pieninä.

	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.3.)	7 500	6 900	6 400	6 100

	2012	2013	2014 arvio	2015 arvio
Vuokra- ja asumisoikeustalojen korkotukilainojen takaukset (milj. euroa, tilanne 31.12.)	8 200	8 300	9 300	10 300
Omistusasuntolainojen valtiontakauksen vastuu (milj. euroa, tilanne 31.12.)	2 000	2 000	2 100	2 200
Maksuviiveellisten (270 päivää) aravalainojen osuus aravalainakannasta (tilanne 31.3.), %	0,22	0,29	0,5	0,3
Omistusasuntolainojen valtiontakauksista maksetut takauskorvaukset (1 000 euroa)	620	700	700	800
Arava-rajoituksista vapauttamispäätökset (asuntoja)	4 100	3 300	4 000	4 000

Asumisen tuen kehitys vuosina 2013—2015 (milj. euroa)

	2013 toteutunut	2014 talousarvio	2015 esitys
Talousarviosta maksettavat tuet			
— Asuntojen korjaus- ja energia-avustukset 35.20.55	50,5	43,0	-
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki (arvio)	310	310	370
Yleinen asumistuki	670	726	812
Eläkkeensaajan asumistuki	468	492	508
Opiskelijoiden asumislisä	259	285	285
Valtion asuntorahastosta maksettavat tuet			
Korkotuet			
— asuntolainojen korkotuki	12,7	19,0	17,0
Avustusten myöntämisvaltuudet			
— korkotukilainoituksen käynnistysavustus	10,0	10,0	10,0
— takauslainojen käynnistysavustus	-	-	3,0
— avustukset erityisryhmille	120,0	120,0	120,0
— tervehdyttämisyavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	0,1	2,6	2,6
— purkuavustukset	0,7	2,0	2,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	10,0	15,0	15,0
— asuinaluekohtainen avustus kasvukeskusten kunnille	8,0	4,0	4,0
— aravatalojen purkuakordit	0,3	3,5	3,5
— aravatalojen rajoitusakordit	0,3	1,5	1,5
— asumisneuvontatoiminta	0,5	0,6	0,9
— perusparantamisen käynnistysavustus	15,0	100,0	-
— korjausavustukset	-	-	35,0
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tutkimus- ja kehittämisrahoitus	0,7	0,7	0,7
Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus	912	1 040	1 250
Valtion takausvaltuus täytetakauksellisen välimallin vuokratalojen rakentamislainoille	21	285	285
Valtion takausvaltuus asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainoille	-	300	300
Kokonaistakausvaltuuden muutos omistusasuntolainoille	0	100	200

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus edistää kestäväää ja kohtuuhintaista asumista tukien toimeenpanolla, ohjauksella ja valvonnalla sekä niihin kytkeytyvällä kehittämistoiminnalla. Virasto hoitaa valtion asuntorahastosta ja valtion talousarviosta rahoitettavia asuntojen korkotukilainoitukseen sekä valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä sekä rahoittaa asumisen tutkimus- ja kehittämishankkeita. Lisäksi se ohjaa ja valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa ja valvoo ARA-vuokra-asuntojen vuokrien määritystä, hoitaa lainoihin ja takauksiin liittyvää riskienhallintaa sekä vastaa asumisen ja asuntomarkkinoiden informaatiopalveluista.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnassa korostuvat kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, erityisryhmien asumista ja asuntokannan kehittämistä koskevat tehtävät. Erityisesti se ottaa huomioon energiatehokkuuden parantamisen, vanhenevan väestön asumistarpeet ja asuinalueiden kehittämisen. Virasto vastaa energiatodistusmenettelyn valvonnasta ja huolehtii energiatodistustietojärjestelmän ylläpidosta.

Ympäristöministeriö asettaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2015:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- painottaa toiminnassaan kohtuuhintaisen normaalin vuokra-asuntotuotannon edistämistä erityisesti Helsingin seudun ja muiden aiesopimuskuntien osalta ja kehittää tukien toimeenpanoa
- painottaa hankkeiden toteutumista kilpailumenettelyin siten, ettei hankkeiden kustannusten nousu ylitä kohtuullista tasoa
- kohdentaa erityisryhmien investointiavustukset kaikkein heikoimmille ryhmille ja tukee osaltaan ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman, kehitysvammaisten asumista koskevan periaatepäätöksen ja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen toteuttamista
- edistää rakennusten energiatehokkuuden parantamista ja eheää yhdyskuntarakennetta
- vastaa vuokrien määrityksen valvonnasta uudistettujen säännösten perusteella ja varmistaa omakustannusperiaatteen toteutumisen
- edistää taloudellisissa vaikeuksissa olevien arava- ja korkotukilainoitettujen vuokrataloyhteisöjen ongelmien ratkaisemista ja asuntokannan, kiinteistönpidon ja suunnitelmallisen korjaustoiminnan kehittämistä
- kehittää ohjaus- ja valvontatoimintaa ennakoivammaksi ja vaikuttavammaksi varmistuen asuntotuotannon tukien kohdentumisen asukkaille
- vastaa asuinalueiden kehittämisohjelman käytännön toteutuksesta ja viestinnästä
- keskittää tutkimus- ja kehittämistoiminnan ARA-asuntojen laatuun, asuttavuuteen ja kustannuksiin painottaen erityisesti tulosten vaikuttavuutta käytännössä.

Keskeisten suoritteiden kehitys

	2012 toteutuma	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Korkotukilainaksi hyväksyminen, päätöksiä kpl	284	245	300	3000
ARAN myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	797	596	1 100	1 100
Kuntien myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	5 302	5 822	4 000	4 000
Avustukset hissien rakentamiseen, päätöksiä kpl	131	70	170	170
Avustukset terveyshaittojen poistamiseen, päätöksiä kpl	113	74	80	80
Avustukset asuinalueiden kehittämiseen, päätöksiä kpl	-	53	50	50
Luovutuksensaajan nimeämiset	44	35	40	40
Rajoituksista vapauttamiset, päätöksiä kpl	319	242	200	200
Kehittämisrahalla tehdyt hankintapäätökset	32	27	25	25
Kuntien vuokratalojen ja yleishyödyllisten yhteisöjen ohjaus- ja valvontakäynnit	14	22	18	18
Riskienhallintaan kohdistetut ohjauskäynnit	12	11	12	12
Korjaus- ja energia-avustusten tarkastuskäynnit kunnissa, kpl	5	5	5	5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-6
Palkkaliukumasäästö	-10
Palkkausten tarkistukset	21
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-17
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-7
Yhteensä	-19

2015 talousarvio	5 000 000
2014 talousarvio	5 019 000
2013 tilinpäätös	4 842 000

(37.) Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 0 euroa.

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-500
Yhteensä	-500

2014 talousarvio	500 000
2013 tilinpäätös	2 000 000

(55.) Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 0 euroa.

Selvitysosa: Korjausavustukset esitetään siirrettäväksi kokonaan valtion asuntorahastosta myönnettäviksi ja momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelma (hissiavustukset)	-3 000
Määrärahan poistaminen talousarviosta	-25 000
Säästöpäätös	-15 000
Yhteensä	-43 000

2014 talousarvio	43 000 000
2013 tilinpäätös	50 500 000

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Korkotukilainat ja valtiontakaukset

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia lainoja ja

vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta annetun lain (/) mukaisia lainoja yhteensä enintään 1 250 000 000 euroa.

Vuonna 2015 saa vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoksesta annetun lain (856/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 285 000 000 euroa.

Vuonna 2015 saa asunto-osakeyhtiöalojen peruserälainojen valtioneuvoksesta annetun lain (/) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 300 000 000 euroa.

Vuonna 2015 saa valtioneuvoksesta aravalainan takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 1 000 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 500 000 000 euroa vuoden 2015 lopussa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetun lain, vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta annetun lain, omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiöalojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovaraukskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista katetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen valtioneuvoksesta annetussa laissa, korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetussa laissa, vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta annetussa laissa, valtioneuvoksesta aravalainan takaisin maksamiseksi annetussa laissa, omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetussa laissa sekä asunto-osakeyhtiöalojen peruserälainojen valtioneuvoksesta annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut.

Lykkäykset, velkajärjestelyt ja akordit

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan vuonna 2015 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 15 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 97 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkasaneerauksen yhteydessä luopua osasta valtion varoista myönnetyn asuntorahaston takaisin maksettavan asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Valtiokonttorilla on oikeus pakkohuutokaupan sijaan aravavuokra-asunnon tai arava-vuokratalon vapaaehtoiseen myyntiin ja oikeus luopua osasta valtion asuntolainan pääomaa, jos valtiolle syntyvien luottotappioiden arvioidaan vapaaehtoisella kaupalla jäävän pienemmiksi kuin pakkohuutokaupalla.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla saa vuonna 2015 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n mukaisesti jättää aravalainapääomia enintään 3 500 000 euroa. Lisäksi saa, jos se on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, valtion vastuulle aravarajoituslain 16 a §:n nojalla jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 1 500 000 euroa vuonna 2015.

Avustukset

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 120 000 000 euroa.

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 10 000 000 euroa valtion ja Helsingin seudun kuntien väliseen aiesopimukseen sitoutuneissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja 40-vuotisiin käyttö- ja luovutusrajoituksin muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on 10 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 3 000 000 euroa pääkaupunkiseudun kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston asetuksella (79/2006) mukaisia vuokra-asuntoja. Käynnistysavustuksen suuruus on 5 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 35 000 000 euroa.

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain (1030/2008) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 100 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävästä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 2 000 000 euroa siten kuin aravavuokratulojen purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2015 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 15 000 000 euroa siten kuin uusien asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2013–2015 myönnettävistä valtionavustuksista annettavalla valtioneuvoston asetuksella (810/2012) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2015 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää yhteensä enintään 900 000 euroa asumisneuvojatoimintaan. Avustuksen määrä on enintään 35 prosenttia kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Vuonna 2015 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista avustuksia asuinalueiden elinvoiman edistämiseksi sekä segregaaation ehkäisemiseksi yhteensä enintään 4 000 000 euroa. Avustusta voidaan myöntää kasvukeskuskaupungeille. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että asuinalueiden kehittäminen on osa kunnan strategista suunnittelua. Avustusta voidaan myöntää alueen yhteisöllisyyttä ja elinvoimaa vahvistavien tilojen ja toimintojen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen, täydennysrakentamisen edellytysten parantamiseen sekä asuin ympäristön laadun ja esteettömyyden parantamiseen. Avustusta voidaan myöntää myös tutkimuslaitoksille edellä mainittujen hankkeiden toteutumista edistävään tutkimukseen sekä hyvien toimintamallien vakiinnuttamiseen liittyvään oppimateriaalituotantoon. Lisäksi ympäristöministeriö ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus voivat käyttää 200 000 euroa vuodessa asuinalueiden ja niiden rakennuskannan kehittämiseen liittyvään viestintään. Avustettavan hankkeen kustannukset hyväksyy ja avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Avustuksen määrä voi olla enintään 20 prosenttia kustannuksista. Tutkimus- ja selvityshankkeissa avustus voi olla 80 prosenttia.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuonna 2015 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa käyttää valtion asuntorahaston varoista enintään 700 000 euroa asumisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoittamiseen ympäristöministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Varainhankintavaltuudet

Asuntorahastolla saa kerrallaan olla lainaa yhteensä enintään 500 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuokra-asuntotarjonnan monipuolistamiseksi hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta. Nykyisen korkotukijärjestelmän rinnalle luodaan uusi korkotukilainamalli, jossa rajoitusaika on 20 vuotta ja valtion tuki nykyistä pienempi. Samalla huolehditaan nykyisen 40-vuotisen korkotukilainan kilpailukykyisyydestä.

Omakotitalojen rakentamista varten myönnettävistä korkotukilainoista luovutaan niiden vähäisen kysynnän takia.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtioneuvoston päätöksestä. Tarkoituksena on parantaa erityisesti lähiöissä sijaitsevien asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuksen rahoitusedellytyksiä sekä edistää pitkäjänteistä, suunnitelmallista kiinteistönpitoa. Valtioneuvoston päätös korvaa aiemmin käytetyn asunto-osakeyhtiöiden perusparannuksen korkotukilainoituksen, josta luovutaan.

Työvoiman saatavuuden ja elinkeinoelämän kilpailukykyyn turvaamiseksi ns. normaalia vuokra-asuntotarjontaa edistetään vuoden 2015 loppuun saakka voimassa olevalla 40-vuotisen korkotukimallin vuokra-asuntojen käynnistysavustuksella. Avustus kohdennetaan Helsingin seudulle ottaen huomioon seudun muusta maasta poikkeava kustannus- ja kysyntätilanne. Tällä seudulla asuntomarkkinat eivät tarjoa tyydyttävässä määrin pieni- ja keskituloisille kotitalouksille kohtuuhintaisia asuntoja, mikä uhkaa seudun talouden kasvua sekä yhteiskunnan yleistä etua. Käynnistysavustuksella voidaan parantaa pienten ja keskisuurten toimijoiden edellytyksiä rakentaa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja vähentämällä kohteen oman pääoman tarvetta.

Pääkaupunkiseudun vuokra-asuntotarjonnan lisäämiseksi ja monipuolistamiseksi jatketaan myös vuonna 2014 käyttöön otettujen vuokra-asuntojen rakentamisen takauslainaan liittyvien määräaikaisten käynnistysavustusten myöntämistä. Avustuksilla tuetaan 600 asunnon rakentamista vuosittain. Myös tämä käynnistysavustus vähentää kohteen oman pääoman tarvetta.

Korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisia avustuksia myönnetään vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamiseen, hissien rakentamiseen ja liikkumisesteiden poistamiseen asuinrakennuksissa. Lisäksi myönnetään avustuksia kuntotutkimuksiin kosteusvaurioituneissa, terveyshaittoja aiheuttavissa rakennuksissa. Muita mainitun lain mukaisia korjausavustuksia ei myönnetä. Energia-avustuksia myönnetään pienituloisille avustuksensaajaruokakunnille toimenpiteiden kohdistuessa enintään kaksi asuinhuoneistoa käsittävään asuinrakennukseen. Muita energia-avustuksia ei myönnetä.

Valtioneuvoston asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti vuosina 2013–2015 tuetaan asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamista 30 prosentin suuruisilla kunnallistekniikka-avustuksilla, joihin varataan vuosittain 15 miljoonaa euroa. Avustuksella edistetään uusien asuntoalueiden rakentamista kasvukeskusalueille, jotka ovat solmineet valtion kanssa MAL-aiesopimuksen. Avustus edistää kuntien välistä yhteistyötä, yhdyskuntarakenteen eheyttä sekä kohtuuhintaista ja energiatehokasta asuntotuotantoa. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että kunta esittää selvityksen aiesopimuksen toteuttamisesta.

Asumisneuvotoiminnan avustamista jatketaan erityistä tukea asumisessaan tarvitsevien tukemiseksi. Toiminnalla voidaan vähentää vuokraveloista ja hädöistä aiheutuvia kustannuksia. Asumisneuvonta on yhä enemmän vaikeiden sosiaalisten ongelmien parissa työskentelemistä. Siksi on tarpeellista kehittää asumisneuvontaa yhtäältä ympäristöministeriön hallinnonalalla liittyen kiinteistöalouden ylläpitoon ja toisaalta kokonaisvaltaisesti, laajempaan asuinaluekohtaisesti vaikuttavampana sosiaalipalveluna, joka kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Asumistoiminnan edelleen kehittämiseksi sekä vakiinnuttamiseksi vuosien 2015–2017 aikana

pysyväksi toiminnaksi avustuksen määrää nostetaan enintään 35 prosenttiin. Samalla avustuksen myöntämisvaltuus nostetaan 0,9 milj. euroon.

Asuinalueiden elinvoiman edistämiseksi sekä sergegaation ehkäisemiseksi laaditun poikkihallinnollisen ohjelman toteuttamista varten varataan avustuksiin vuosittain 4 miljoonaa euroa vuosina 2013–2015 asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti.

Vuonna 2015 valtion asuntorahasto on käytännössä velaton. Asuntorahastosta maksettavien velvoitteiden ja rahastoon kertyvien tulojen ajoittumisen välisten erojen tasaamiseksi ja rahaston maksuvalmiuden varmistamiseksi rahastolla on tarvittaessa oltava edellytys varainhankintaan lyhyellä aikavälillä. Rahaston velka 31.12.2013 oli 280 milj. euroa.

Asuntorahaston rahoitusrakenteen arvioidaan muodostuvan vuonna 2015 seuraavaksi:

Asuntorahaston rahoitusrakenne vuonna 2015 (milj. euroa)

Arvioitu saldo 1.1.2015	100
Tulot	
— Tulot asuntolainoista	565
— Tulot takausmaksuista	10
Menot	
— Korkotuki- ja avustusmenot	250
— Siirto talousarvioon	66
Arvioitu saldo 31.12.2015	359

2015 talousarvio	—
2014 talousarvio	—
2013 tilinpäätös	—

64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksiin yksityisille omistajille, rakennusperinnön hoitoa edistäville yhteisöille, kunnille ja kuntayhtymille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen sekä säilyttämisen edellyttämiin selvityksiin ja tietopalveluun

2) rakennusperinnön suojelusta annetun lain (498/2010) 13 §:n nojalla suoritettaviin korvauksiin ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuviin menoihin

3) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisiin avustuksiin kunnille.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 % toimenpiteiden kustannuksista. Erittäin arvokkaaseen, rakennustavaltaan tyypilliseen tai ainutlaatuihin kohteeseen, johon uusi käyttötapa on vaikeasti sovitettavissa tai jolla on valtakunnallista merkitystä, voidaan avustusta myöntää tätä enemmän, kuitenkin enintään 80 % toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysoasa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymistä turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla.

2015 talousarvio	1 350 000
2014 talousarvio	1 350 000
2013 tilinpäätös	1 350 000